

Det pædagogiske læringscenters rolle i stimulering af elevernes læselyst

Hvorfor er det vigtigt?

- Sprog og læsning er grundlæggende for at lære
- En relativt stor andel af børn og unge er ikke umiddelbart motiverede for at lære og tilegne sig ny viden.
- Lyst udvikles sammen med mestring

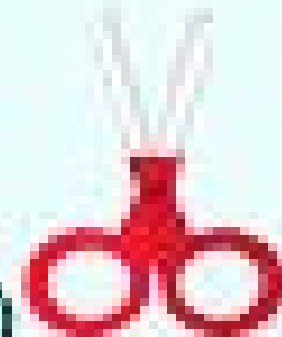
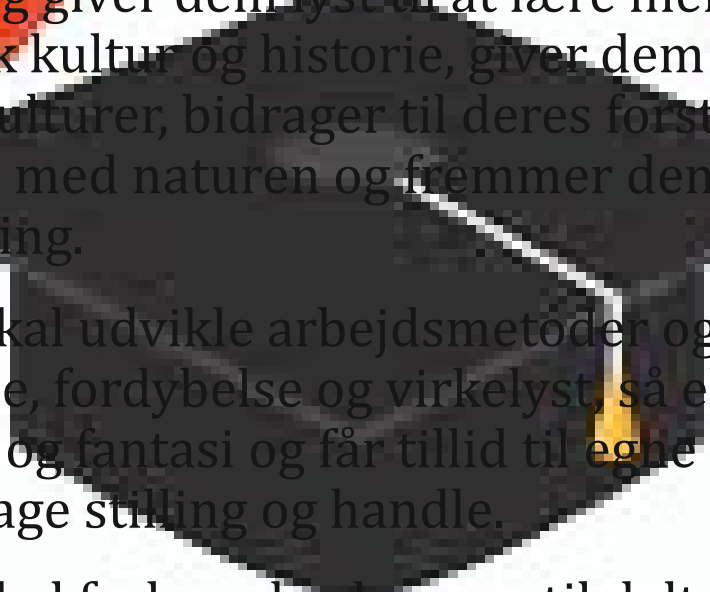
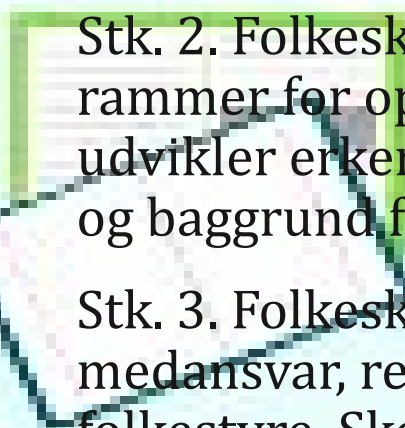
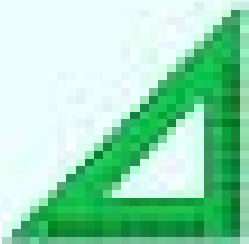

Hvorfor holder vi skole?

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Om betydningen af læsekompetence

Undervisningen bidrager til elevernes erkendelse af, at **læsning** er nøglen til på egen hånd og i fællesskab med andre at tilegne sig viden, at opleve og fordybe sig i tekster, og ligeledes at tekster er kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet.

Udvikling af læsekompetence er helt central for lysten til at lære mere og som forberedelse på videre uddannelse og muligheden for aktiv deltagelse i samfundet.

Læseplanen for dansk, s. 10

Folkeskoleloven § 19, stk. 2:

Ved hver skole oprettes et pædagogisk læringscenter. Det pædagogiske læringscenter samarbejder med folkebiblioteket. Det pædagogiske læringscenter stiller undervisningsmidler til rådighed for skolens undervisning, herunder også **bøger til elevernes fritidslæsning, og yder vejledning i brugen heraf.**

Bekendtgørelse om det pædagogiske læringscenter

Læringscentret skal fremme elevernes læring og trivsel i en motiverende og varieret skoledag ved at udvikle og understøtte læringsrelaterede aktiviteter for eleverne samt inspirere og understøtte det undervisende personales fokus på læreprocesser og læringsresultater.

Det pædagogiske læringscenter skal herunder medvirke til at

- 1) **understøtte skoleudviklingsinitiativer** i samspil med ledelsen,
- 2) **formidle kulturtilbud** til børn og unge,
- 3) sætte forskningsbaseret viden om læring i spil på skolen og
- 4) understøtte samarbejdet mellem skolens ressourcepersoner.

Opgaver:

- 1) Skabe overblik over og **formidle tilgængelige læringsressourcer**.
- 2) På baggrund af Fælles Mål at understøtte det undervisende personales planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning og pædagogiske aktiviteter

Hvad kan vi gøre?

Børne- og Undervisningsministeriet har udmøntet en pulje som led i en 3-årig læseindsats, der skal stimulere elevernes læselyst.

Den treårige læseindsats har tre temaer:

- Læsemotivation gennem faglig læsning med fokus på læselyst
- Lystlæsning i fritiden
- Forældres betydning for lystlæsning

314 skoler deltager – alle ansøgere har fået midler

Inspirationsmaterialer:

Både et materiale, der retter sig mod den treårige læseindsats og et inspirationsmateriale *Bogens år*. Inspirationsmaterialer ligger frit tilgængeligt på emu:

<https://emu.dk/grundskole/ledelse/paedagogiske-laeringscentre>

Hvad skaber en lystlæser?

Forskning har vist, at en elevs lyst til at læse hænger tæt sammen med den interesse for læsning, som eleven oplever hos sine nære relationer.

Det kan være forældres, søskendes eller venners interesse for læsning. Den hænger ligeledes tæt sammen med den interesse for læsning, som eleven oplever hos de voksne fagpersoner, der er tæt på eleven: en klasselærer, en skolepædagog eller en medarbejder i det pædagogiske læringscenter.

<https://emu.dk/sites/default/files/2020-01/B2%20Lystlæsning%20og%20PLC%20Læsepædagogik%20og%20læseprincipper.pdf>

Lystlæsning i fritiden: Læsemiljø, læsematerialer, læseaktiviteter

Læsemiljø

- Læserum, læsehuler, læsetelte
- Bløde stole, tæpper
- Læsning på gangene
- Frontvendte bøger
- Samtaler om læsning
- Læsekulturer udenfor skolen
- Læringscentret som mødested for læsere

Materialer og aktiviteter

- Åbenhed overfor børns medieuniverser
- Støt eleverne i at skrive, lave egne podcasts eller små film om det, de har læst.
- Børn som litteraturformidlere
- Adgang til analoge og digitale læsematerialer
- Medbestemmelse omkring indkøb
- Læs for en lytter

Læsebånd

Otte principper for succesfuld stillelæsning:

- Tilgængelighed
- appel
- omgivelser
- opmuntring
- efteruddannelse
- frilæsning
- opfølgende aktiviteter
- planlagt læsetid.

Tal sammen to og to:

Hvordan kan læringscentret bidrage til at kvalificere læsebåndet?

Organisatorisk?

Materialer?

Aktiviteter?

Pædagogisk?

...

Læsemotivation gennem faglig læsning: Læsemiljø

- Klassens læsemiljø:
Væggene som den tredje underviser -
rumindretning, ophæng og udsmykning
- Samtalekultur
- Adgang til at få forklaret nye ord og begreber
- Læse sammen, alene, skærmet, i eller udenfor klassen
- Differentiering: undervisningsdifferentiering, materialedifferentiering og forskelle mellem elever
- Peg ind i teksten og gør formålet klart

Læsemotivation gennem faglig læsning: Læseaktiviteter og læsestrategier

- Medbestemmelse – jf. folkeskoleloven § 18, stk. 4 og formålsparagraffen
- Fælles faglig research
- Modellering

Læsemotivation gennem faglig læsning: Læseundervisning

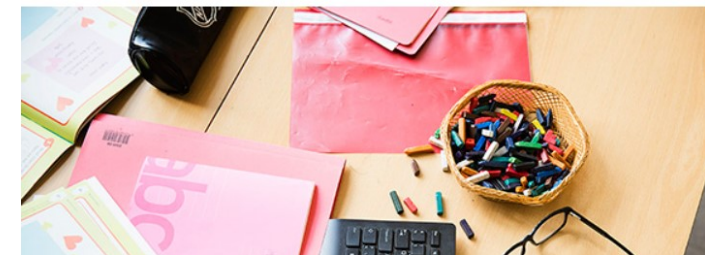
- Faglig læsning handler både om at forstå fagenes begreber, om at forstå fagenes teksttyper og om at kunne afkode de forskellige modaliteter, man ofte møder i fagtekster
- Skrivning er en vej til (faglig) læsekompetence
- Læseperspektiv
- Multimodalitet
- Kritisk læsning

TIDSSKRIFT

Multimodalitet

NR. 7

Valg og vurdering af læremidler

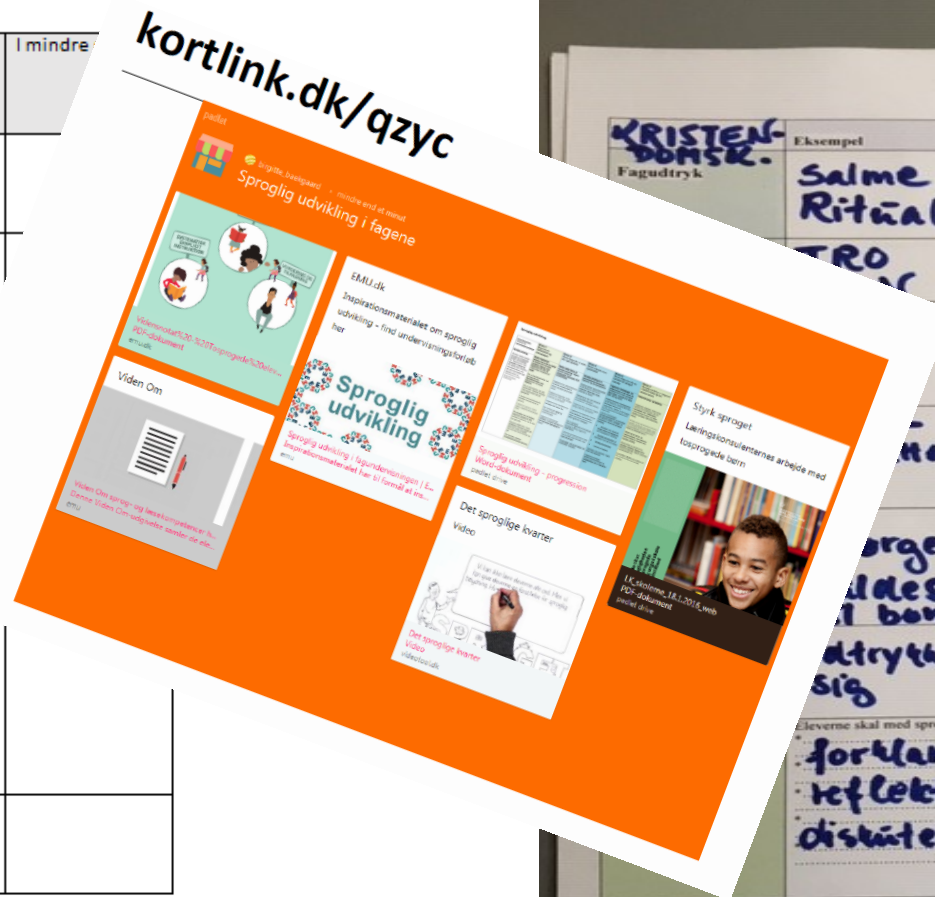

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Titel på læringsressource:

Arbejdes der i materialet omkring det faglige indhold med:	I høj grad	I nogen grad	I mindre
De fire sprogfærdigheder: lytte, samtale, læse og skrive			
Før-(læse)aktiviteter: fx baggrundsviden (give/hente), læseformål, teksttype, fagets sprog (ordforråd og begreber), læseforståelsesstrategier			
Under-(læse)aktiviteter: forskellige læseforståelsesstrategier: at stille spørgsmål, rollelæsning, notatteknikker			
Efter-(læse)aktiviteter: resume, anvendelse af grafiske forståelsesmodeller, perspektivering			
Hvis læremidlet angiver læringsmål – er sproglige mål integreret?			

kortlink.dk/qzyc

Eksempel	Forklaring	Hvad kan læreren gøre?
KRISTEN- DOMSK. Fagudtryk Salm Ritual TRO	Ordt, der er knyttet til et fag, og som ikke optræder i hverdagsproget.	Hav fokus på ordene inden læsning, fx ved at koble konkrete billeder, oplevelser, undersøgelser til ordene. Synliggør ordene i klasserummet. Arbejd fokuseret og eksplicit med ordene i før-, under- og efteraktiviteter.
	Ordt, som for nogle elever kan være almindelige ord, men for andre elever er ukendte. Ofte også ord, der ændrer eller får en specifik betydning i et fag.	Forklar og præciser ordene, og brug dem i en faglig sammenhæng. For elever, hvor ordene er ukendte, brug samme strategier som ved fagudtryk.
	Gør sproget mere abstrakt. Ofte brugt i fagsprog for at "pække" sproget.	Ovelser i at "pække ordene ud" for at lette forståelsen.
	Udsagnsordet jeg/han er ændret til et navneord, en Det er nu "usynligt", hvem der hvad.	Del ordene op/skriv om: • • •
	Ofte for at præcisere et begreb: og bliver til et bestemt sprog og en bestemt teknik. Er vanskelige, da der skal kobles to ord betydning sammen til et nyt ord med en ny betydning.	Ovelser i at dele ordene op: • • •
	Udsagnsord, der ender på -s. Bruges ofte i fagsprog/videnskabelige udsagn, der er "objektive" og ikke knytter sig til en bestemt person. Vanskelige, fordi det ikke er tydeligt, hvem der gør eller mener noget.	Ovelser med omskrivninger, hvor der skrives en person ind, der gør noget: • Hvem hvad? • Hvem hvad?
	Det kan være uklart for eleverne, hvad læreren forventer af dem, når de skal	Vis eleverne sproglige eksempler på, hvad de skal præcisere fx ved en modeltekst, som eleverne kan støtte sig til i begyndelsen.
	Lærere anvender ofte begreberne forskelligt.	Lærere på i faget/på tværs af fagene kan blive enige om, hvad begreberne dækker over.
	Eleverne skal med sproget:	Undervis eleverne i, hvad fagets forskellige teksters formål er, og hvad eleverne kan forvente sig af de forskellige teksttyper.
	forklare reflektere diskutere	Vis eleverne, hvordan en tekst har en struktur, som de både selv kan skrive i og læse sig til. Der er mange track, der går på tværs af fag. Derfor kan mange læse- og skrivestrategier bruges på tværs af fag.

Forældres betydning for lystlæsning

- Sammen om læsning (READ)
- Fysiske rammer
- Læseaktiviteter uden for hjemmet
- Hjemmelæsning
- Materialer
Digitale og analoge bøger,
Lydbøger

Tal sammen to og to:

Hvordan kan det pædagogiske læringscenter bidrage til at styrke forældrenes rolle i relation til lystlæsning?

Hvordan kan det sikres, at indsatser og aktiviteter tager højde for baggrund?

Læselyst – for alle!

